

ὡς μὴ ἔχων κλίειν εἰς αὐτά. Ἀφωσιώθη δὲ εἰς τὸ πατρογονικὸν ἐπάγγελμα τοῦ ναύτου, ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους, καὶ μόλις κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος, ὅτε ἐφηρίσθη Ναύαρχος, συνείδισε νὰ γράφῃ μόνον τὸ ὄνομά του, διότι ἀπήτει ταῦτο ἡ θέσις του.

Δραστήριος καὶ τολμητίας, εἴλκυσε ὁ Ναύαρχος εἰς ἑαυτὸν τὴν ὑπόληψιν τῶν συμπολιτῶν του ἀπ' αὐτῆς τῆς νεανικῆς ἡλικίας του. Πνεῦμα ὑπεροχῆς καὶ φιλοτιμίας ἀκόρετος τὸν εὐθασάνιζον ἐκ μικρῶν. Ἐπὶ τῶν συνηλικιωτῶν του πρῶτος ἐπὶ τῶν ναυτικῶν προώρως ἠθέλησε νὰ πρωτεύσῃ. Οἰκουρῶν πλέον ἐκ τοῦ γήρατος ὁ πατὴρ του, ἐπεμελεῖτο τὸν διορισμὸν πλοίαρχου ἐπὶ τοῦ πλοίου του. Ὁ Μισούλης, δεκαεξαετής τὴν ἡλικίαν ἤδη, θέλων αὐτὸς τὴν διοίκησιν, ἦτον ἐναντίας γνώμης. Ὡς ὅμως ὁ πατὴρ του νὰ συμβιβάσῃ τὴν ἡλικίαν του μετὰ τὴν ἀπαιτουμένην πείραν ; καὶ ὅμως ἐπίμονος ὁ Μισούλης, καὶ θαυμάσιος πεπεισμένος περὶ τῆς ἰκανότητός του, τῇ μεσιτείᾳ πολλῶν συγγενῶν κατόρθωσε ν' ἀναδειχθῇ πλοίαρχος ὑπὸ τοῦ ὀλίγας ἐλπίδας ἔχοντος πατρὸς περὶ τῆς ἀσφαλείας τοῦ Λατιναδικοῦ πλοίου του. Ὁ Μισούλης δὲν ἠπατήθη· εἴτε ἐκ τύχης, εἴτε ἐκ τῆς ναυτικῆς ἐμπειρίας του, διευθύνθη εἰς Νίκαιαν (Νίσταν), πόλιν παραλίαν τῆς Γαλλίας, μετὰ φορτίον σίτου εὐτυχῶς. Τὰ κέρδη ἦσαν τοσοῦτον ἄφθονα, ὥστε τὸ μερίδιον ἐκάστου ναύτου ὑπερέβη τὰ 1100 Τουρκικὰ γρόσια.

Τὸ ἐνδοξον, βραδύτερον κατασταθὲν ὄνομα τοῦ Μισούλη, καὶ κατὰ τῶν Τούρκων δοξασθὲν, ἐξ αὐτῶν ἔσχε καὶ τὴν καταγωγὴν του. Τὸ Λατιναδικὸν τοῦ πατρὸς του ἐκποιήσας, εὐμέγεθες ἐν Χίῳ ἡγό-

ραυτε πλοῖον Ὀθωμανικόν Μια οὐ λ. ὁνομαζόμενον, ὅθεν ἔλαβεν αὐτὸς καὶ τὸ ἐπώνυμον. Ἡ περιουσία του τόσον ἀνυψώθη διὰ τοῦ νέου πλοίου του, ὥστε εὗρέθη εἰς θέσιν, μετὰ τοῦ ἐπὶ ἐνὸς τρίτου συμμετοχῆς τοῦ τότε μεγαλεμπόρου Ι. Κωστάκη, νὰ κατασκευάσῃ ἐν Βενετίᾳ τὸ λαμπρότερον καὶ μεγαλύτερον πλοῖον τῆς Ὑδρας τόνων 498 χωρητικότητος μὲ ἐφοπλισμὸν εἴκοσι δύο κανονίων, καὶ λοιπῶν ἐπιθετικῶν καὶ ἀμυντικῶν τῆς θαλάσσης μέσων, καὶ μὲ πλήρωμα ἑκατὸν πέντε ναυτῶν, ὀλίγον διαφέρον πολεμικοῦ Κορβέτου. Τὸ μοναδικὸν ἐκεῖνο πλοῖον, ἔργον τοῦ ἐμπειροτέρου τῶν τῆς Ὑδρας ναυπηγῶν Μαστρογεώργη, ὅπερ ἐκίνησε δικαίως τὸν θαυμασμὸν τῶν κατ' ἀρχὰς ἀπιστούντων ναυπηγῶν τε καὶ κατοίκων τῆς Βενετίας. Ἄνευ μαθηματικῶν γνώσεων, ἀγράμματος προσέτι ὁ Ἕλλην ναυπηγός, μόνα βοηθήματα ἔχων τὸν διαβήτην καὶ τὸν πῆχυν του, διὰ τῆς φυσικῆς εἰς τοὺς Ἕλληνας φιλοκαλίας ἡξιώθη τῆς τιμῆς νὰ ἀναρτηθῇ ἡ ἐπὶ σωζομένη ἴσως εἰκὼν του ἐν τῷ νεωρίῳ τῆς ναυπηγίας ἀριστοῦργημα τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων.

Ὁ Μιαούλης ἡγάπα τὴν εὐπρέπειαν μέχρι πολυτελείας. Τὸ πλοιαρχικὸν δωμάτιον ἦτον ἐκ τῶν πλουσιωτέρων Εὐρωπαϊκῶν, τὸ πολύτιμον τοῦ Μαδὺν ξύλον ἀφειδῶς μετεχειρίσθη εἰς τὴν ἐσωτερικὴν διασκευὴν αὐτοῦ, ἐστρωμμένον μὲ τὰ καλῆτερα τῆς Εὐρώπης τοῦβλα, γέμον πολυτελῶν καθρεπτῶν, ἀναπαυτικῶν ἀνακλιτήρων καὶ λοιπῶν ἐκ βελούδου ἐπιπλων. Ἐτιμῆθη μετὰ τῶν ἀργυρῶν τῆς τραπέζης σκευῶν πέντε χιλιάδας δίστηλα, τὸ δὲ σῶμα τοῦ πλοίου τεσσαράκοντα πέντε χιλιάδας δίστηλα.

Ἐξηκολούθει τότε ἡ καταστρεπτικὴ μεταξὺ Ἀγ-

γλίας καὶ Γαλλίας διαμάχη, καὶ τὰ παράλια τῆς Γαλι-
λικῆς συμμαχίας ἦσαν ἀποκλεισμένα ὑπὸ τῶν Ἀγ-
γλων. Ἐπεσκέφθη τὸ πρῶτον ὁ Μιαούλης τὴν Γέ-
νουαν, πόλιν τῆς Ἰταλίας, μὲ κέρδη ἀφθονώτατο,
ἀλλ' εἰς ἄλλον πλοῦν οἱ Ἀγγλοὶ δὲν ἠπατήθησαν.
Συνελήφθη ἐν τοῖς παραλίοις τῆς Ἰσπανίας ἕνα
τῆς ἐπισυμβάτης γαλήνης, καὶ προσήχθη ἐνώπιον
τοῦ περιφήμου ναυάρχου Νέλσωνος. Ὁ Ἀγγλικὸς
ἐγωϊσμὸς ὑπεχώρησε βαθμηδὸν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν
εὐφροίαν, καὶ ὁ Νέλσων, ἐννοήσας διὰ τινῶν σημείων,
ὅτι ἀνῆκεν εἰς τὴν ἐταιρίαν τῶν Φαρμασόνων ὁ αἰχ-
μάλωτός του, πρὸ πάντων ὅμως ὑπερησθεῖς διὰ τὴν
μεγάλην ἐτοιμότητα τοῦ πνεύματος αὐτοῦ, τὸν ἀφῆ-
κεν ἐλεύθερον, μέγαλα περὶ αὐτοῦ προσιονίζόμενος.

Τὸ πνεῦμα τῆς ναυτιλίας ἔκτοτε ὠδήγει τὸν μέλ-
λοντα Σαλαμινομάχον. Πλὴν ἡ τύχη προώρισε τὴν
καταστροφὴν τοῦ ὀραίου πλοίου τοῦ ἔξωθεν τοῦ Κά-
διξ. Ἦρχετο ἐξ Ἐργαζηλίας, πόλεως τῆς Ἰσπανίας,
ὅπου εὔρε μετρίας τιμὰς τοῦ ἐκ σίτου φορτίου του,
καὶ μόλις ἠδυνήθη νὰ σώσῃ τὸ πλήρωμά του εἰς
παρακείμενόν τι τῆς Ὑφάλου νησιδίου μετ' ἐλαχί-
στου τῆς περιουσίας του μέρους. Κατὰ τὴν περίστα-
σιν ταύτην ἔδειξεν ὁ Μιαούλης τὴν ἀπάθειαν τῶν
μεγάλων χαρακτήρων του. Μεταβάς εἰς Γένοβαν
μὲ ἄλλο πλοῖον Ὑδραϊκόν, τὸ τοῦ Ἀντ. Κατζίη
Δοῦκα, ἠγόρασε συνδρομὴ τῶν ἐκεῖ πολυαρίμων φί-
λων του τὸ ἐκ τόνων διακοσίων τασσαράκοντα, ἐν-
δοξὸν τῆς Ἐπαναστάσεως πλοῖον. (*) πολὺ γρήγο-

(*) Μεταβλήθην τὸ τοῦ Μιαούλη πλοῖον εἰς παρβαϊκόν, καὶ διευθυνί-
μενον ὑπὸ τοῦ γενναίου Γεωργίου Παπαῖ Ἀντωνίου Θεοχάρη, ἀπε-
φωσε τῇ 29 Αὐγούστου 1821 τὸ δίκρον τοῦ Αἰγυπτίου Γενναυάρχου.
Ὁ Ἑλληνικὸς στείλασθε ἰσως καὶ ἐπὶ τῇ Ἑλλάδι εἰς τὸ ἀνδραγέθημα
τοῦτο χρῶσται τῇ σωτηρίᾳ του.

ρα ἔφθασεν ἡ περιουσίᾳ του τὸν πρῶτον αὐτῆς θαλάμῳ ἐνεκα τῆς δραστηριότητός του.

Ἡ εὐστοχος ἀνδρεία του ἐν τε τῷ ἐμπορίῳ καὶ τῷ ἐπελθόντι πολέμῳ εἶναι ἀνωτέρα πάσης μέμφεως. Εἰς οὐδὲν λογιζόμενος τὴν ἀνάπαυσίν του, τοὺς ἀλγοῦντας πόδας του, τὰ πλούτη του, προσέφερεν εὐχαρίστως καὶ μετ' ἐνθουσιασμοῦ τὴν ζωὴν του εἰς τὸν ἱερὸν ἀγῶνα, τὰ ἀνδραγαθήματα τοῦ ὁποίου ἀνήκευσιν εἰς ἄλλον κάλαμον, κατὰ τὴν ἐποχὴν ὅμως εἰς ἣν εὐρισκόμεθα ἀνεπτύχθη ἡ ναυτικὴ ἐκείνη ἐμπειρία, ἡ χρησιμεύσασα τόσον ἀργότερα εἰς τὴν Ἐπανάστασιν. Οἱ Ἀλγερίνοι εὐρίσκοντο εἰς τὸν κολοφῶνα τῆς δυνάμεώς των, καὶ μόλις ἡ Εὐρωπαϊκὴ ναυτιλία ἠσφαλίζετο εἰς νηιοπομπίας (Κομβόγιον) καὶ συνωδείας πολεμικῶν πλοίων, ἐν αἷς κατέφευγον ἐνίοτε καὶ τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα. Κατὰ τύχην ὁ Μιαούλης εὐρέθη ἐν μιᾷ ἐξ αὐτῶν, ὁδηγουμένη ὑπὸ Ἀγγλικῆς τινος Φρεγάτας, καὶ ἔδωκε τρανώτατον δεῖγμα τοῦ ναυτικοῦ μέλλοντος τῆς Ἑλλάδος.

Ὁ Διευθυντὴς τῆς Φρεγάτας, περίεργος, ἠθέλησε νὰ ἰδῇ τὴν τάξιν, ἣν ἐφύλαττον τὰ ἐμπορικὰ πλοῖα κατὰ τὸν διάπλουν. Εἰς οὐδὲν εὔρε τόσῃν τακτικὴν διεύθυνσιν, ὅσῃν ἐν τῷ πλοίῳ τοῦ Μιαούλη. Πόσον ἐξεπλάγη ὅμως, ὅταν ἔμαθεν, ὅτι ὅλα προέρχονται ἀπὸ ἀνθρώπων ἀγράμματον, σημειοῦντα τὸν δρόμον τοῦ πλοίου του διὰ κηρίνων στιγμάτων. Ἐκθαμβὸς ὁ Ἀγγλος ἐκ τῆς εἰς τὴν πρακτικὴν τῆς ναυτικῆς ἐξετάσεώς του μετὰ πολλὰς ἄλλας ἀποχρώσας ἀποδείξεις τῆς ἱκανότητος τοῦ Μιαούλη, ἐφώνησεν ἐνθουσιῶν. « Ζῆθι Μιαούλη! Θὰ κα-
» τασταθῇς μίαν ἡμέραν ἐν ὁξοῶς ἀ-
νῆρ. » Ἐκτοτε εἰς τόσῃν ὑπόληψιν ἔλαβε αὐτὸν ὁ

πολεμικός "Αγγλος, ὥστε συνεχῶς τὸν προσεκα-
 εις τὸ γεῦμά του. Ἡ Ἱστορία μαρτυρεῖ τὴν χρησι-
 μότητα τοῦ Μισούλη καὶ τὴν πρόδότην τοῦ "Αγ-
 γλου. Ἐξέπληξε τὴν Εὐρώπην, καταστρέφων, ἢ διώ-
 κων τοὺς Τούρκους, καὶ ὑπηρετῶν ἡρωϊκῶς τὴν δι-
 καιοτέραν ἐπανάστασιν. Ἀπεβίωσε δὲ ἐν Ἀθήναις
 67 ἐτῶν τὴν 11. τοῦ μηνὸς Ἰουνίου 1835 τῇ (6.
 ὥρα Μ. Μ. ἐκ περιπνευμονας, ἐγκαταλιπὼν ἐνδοξο-
 τάτην μνήμην. Ἐπανέλθωμεν εἰς τὰ περὶ τῶν ἄλλων
 πλοιαρχῶν.

Μετὰ τοῦ Μισούλη μετέβησαν εἰς Βενετίαν καὶ ὁ
 Γ. Κιβωτὸς καὶ ὁ Α. Δρίτζας, ναυπηγῆσαντες ἀμφο-
 τεροὶ πλοῖα ἀρκετὰ εὐμεγέθη· πλὴν πολὺ ἀνόμοια
 ἀπὸ τοῦ Μισούλη. Ἡ ἀμύλλα μετὰ ταῦτα ἐξη-
 πλώθη περισσότερον. Πλοῖα μεγάλα καὶ καλῶς ὡ-
 πλισμένα, ὥς τ' ἀνωτέρω, κατεσκευάσθησαν ἐντε τῇ
 Ἰδρᾷ καὶ λοιποῖς ναυπηγείοις τῆς Εὐρώπης ὑπὸ τῶν,
 Δ. Σαχίνη, Α. Τζανῆ, Μανώλη Χατζῆ Μιχάλη, Χατζῆ
 Λαζάρου Κατάρη, Δ. Σαρχώση, Ν. Φώκα, Ι. Παπ-
 πασταύρου, Γ. Καρμανιόλα. Α. Τσαμαδοῦ, Ι. Βούλ-
 γαρη, Φ. Βούλγαρη, Χατζῆ Δ. Ζάχα, Κ. Σκούρτη-
 Ἀναστασίου καὶ Ἀντωνίου Σερφιώτου, Α. Πρού-
 σκου, Α. Πινότζη, Α. Ι. Κριεζῆ, Ἰακώβου καὶ Ἐμ-
 μανουὴλ Τουμπάζη, Γ. Σαχτούρη (*), Θ. Γκιώνη, Ι.
 Δοντᾶ, Α. Δαλεχοῦ, Δ. Α. Μισούλη (**), Γ. Σαχίνη,
 Ἀλεξ. Δ. Κριεζῆ, Ν. σ. Βουδούρη, Ι. Βατζαξῆ, κα
 πολλῶν ἄλλων ἀνδρῶν διαπρεφάντων ἐν τε τῷ ἐμ-
 πορίῳ καὶ τῇ Ἐπαναστάσει,

(*) Ὁ Γ. Σαχτούρης ἦτον εἰς τῶν ἐνδόξων ἀνδρῶν τῆς Ἐπαναστά-
 σεως, ὥστε ὑπῆρξεν ἀντιναύαρχος τοῦ Ἑλληνικοῦ Στόλου, καὶ ὁστὲρ
 φαίνεται φανεῖς ἐπὶ τοῦ σταυρωματος τῆς Ἐθνικῆς ἡμῶν εὐλαίας

(**) Τὸ πλοῖον τοῦτο δηλ. τοῦ Δ. Α. Μισούλη ἐχρησίμευσεν, ὥς ναυ-
 αρχὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ Στόλου.

Πρὸ πάντων δὲ οἱ δύο ἀδελφοὶ Τουμπάζαι, περί-
εργοι παρατηρηταὶ τῶν κατὰ τοὺς διάπλους των συ-
ναντήσεων, μετήνεγκον εἰς τὴν πατρίδα των οὐσικῶδῃ
μέρη τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ. Τὸ Βρίκιον καὶ
ἡ Γωλέττα τοῦ Ἐμμανουήλ, μὴ ἀπέχοντα πολὺ
τῆς ἐντελείας τῶν πολεμικῶν, ἡ Κορβέτα τοῦ Ἰα-
κώβου, ἰσομεγέθους σχεδὸν τῆς Μιαουλείου, καὶ χρη-
σιμεύσασα πρώτη ναυαρχίς τοῦ Ἑλληνικοῦ Στόλου
κατὰ τὰς ἀρχάς τοῦ Ἱεροῦ Ἐργῶνος, ὑπῆρξεν
τὴν ναυτικὴν τέχνην, σχεδιασθέντα ὑπὸ τῶν ἰδίων
κυρίων των. Εὐφρεῖς νέοι καὶ φιλόμουσοι ἀμρότεροι,
πλὴν ἀγράμματοι καίτοι ἀπασχολούμενοι ἐν ταῖς
ἀπαιτήσεσι τῆς ναυτιλίας, ἔμαθον τὴν ἀνάγνωσιν
καὶ τὴν γραφὴν, οὐ μόνον τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσ-
σης, ἀλλὰ καὶ τῆς Ἰταλικῆς. Ὁ μὲν φίλος τοῦ
τόρνου, ὁ δὲ τῆς ἰχνογραφίας, ὑπῆρξαν ἐρασταὶ εὐ-
δόχιμοι. Τὸ παράδειγμα δίδοντες τῆς ἀδελφικῆς ἀ-
γάπης, ὑπῆρξαν μάρτυρες ἀντιθέτου τύχης, ὁ μὲν
πρωτότοκος ἀτυχέστατος, ὁ δὲ λίαν εὐτυχέστατος,
γυδοχίμησεν εἰς τὴν ἐμπορίαν τῆς ἐποχῆς του.

Ἡ Ὑδρα ταχέως κατέστη τὸ κέντρον τῶν μετα-
μοιρυστικῶν συναθροίσεων. Ἀποροὶ Ἡελοποννήσιοι
ἐκ τα τῆς ἐνδεείας καὶ τῆς τυρανίας τῶν Τούρκων,
ζητοῦντες τύχην εἰς τὰς εὐτυχεῖς τοῦ Βοσπόρου πα-
ραλίας, ἢ εἰς ἄλλας πόλεις τῆς δούλης Ἑλλάδος,
διέβαινον συνεχῶς καὶ ἀγεληρὸν ἐξ Ὑδρας. Οἱ πλοί-
αρχοι Ὑδραῖοι, οἵκτωρ κινούμενοι, ἐτοιμῶς προσε-
φέροντο εἰς τὴν ἀναυλον μετακόμισιν τῶν ἐνδεῶν
τούτων. Ἐνθυμοῦντο περὶ τοῦ Δημ. Σαρχώτη, ὅστις
ἐν γένει διεκρίθη πρὸ πάντων διὰ τὴν μεγαλοπρέ-
πειαν καὶ φιλογένειάν του, πολλὰ συγγενῇ ἀνέκ-
δοτα. Τὸ νεωστὶ ἐν Ὑδρα ναυπηγηθὲν κατὰ τὸ 1801

ώραϊον πλοῖον του, 440. τόνων χωρητικότητος, ἐ-
πρόκειτο νὰ ἐκπλεύσῃ διὰ Θεσσαλονίκην, ὅτε τὴν
πρωίαν τῆς ἀναχωρήσεως ἡμέραν βλέπει 156 ἐν-
δεεῖς, περιφερομένους εἰς τὴν ἀγορὰν τῆς Ὑδρας.
Ἄμα ἔμαθε τὰ κατ' αὐτοὺς, ἀμέτῳς τοὺς προτε-
κάλεσε καὶ τοὺς ἐπεβίβασεν εἰς τὸ πλοῖόν του, δια-
τρέφων αὐτοὺς ἀφθόνως μέχρι τῆς εἰς Θεσσαλο-
νίκην ἀποβάσεώς του.

Ὁ Σαρχώτης ἐσυνείθιζε νὰ χαιρετᾷ τὰς ἐν αἷς προ-
σωρμίζετο πόλεις. Φθὰς δὲ εἰς Θεσσαλονίκην, ὑ-
ψώνει τὴν Ὀθωμανικὴν σημαίαν καὶ χαιρετᾷ τὸ
φροῦριον διὰ 21 κανονοβολισμῶν. Κατὰ σύμπτω-
σιν ἦτο τότε Ῥαμαζάν (νηστεία Τουρκικὴ), καὶ
τὸ τοιοῦτον ἦτον ἀπηγορευμένον ὑπὸ τῶν Τούρκων.
Ἀμέτῳς προσκαλεῖται ὑπὸ τοῦ παρωργισμένου Πασ-
σᾶ νὰ δώσῃ λόγον περὶ τῆς παραβάσεως καὶ τῆς
τόλμης του. Πρὶν ὅμως ἐξέλθῃ τοῦ πλοίου, προπέμ-
πει διάφορα πλούσια δῶρα εἰς τὸν Πασσᾶν, (γινώ-
σκων καλῶς τὴν χαμερπῆ ἔξιν τῶν Τούρκων), ἐν
οἷς εὐρίσκοντο ἐν μελοδικώτατον Καναρίνιον καὶ
πολυδίδακτος Ψιττακὸς, προτρέπων τὴν Ἰσπανικὴν,
Τουρκικὴν, Ἀλβανικὴν καὶ πολλοὺς ἐκκλησιαστικ-
κοὺς ἡχοὺς. Κατόπιν προβαίνει ὁ Σαρχώτης, πλου-
σίαν περιβεβλημένος μηλωτῇ, ὡς δὲ ἐπὶ τῶν φο-
ρεμάτων οὐδόλως κατεφρόνει τὴν λαμπρότητα, οὐ-
τως οὐδ' ἐπὶ τῆς φυσιογνωμίας ἶχος φόβου καὶ δει-
λίας ἔρρεν. Ὅθεν λέγουσιν, ὅτι ἡ φυσιογνωμία του
ἦτο τοσοῦτον γλυκεῖα, ὥστε ἐκ πρώτης ὄψεως εἴλ-
κυε τὸν καθένα διὰ νὰ τὸν ἀγαπήσῃ. Μὲ σταθερὸν
τὸ εἶμμα καὶ ἀκολουθούμενος ὑπὸ τῶν ἐπευφημοῦν
των εὐγνωμόνων ἐπιβατῶν καὶ τῶν θαυμαστῶν τῆς
εὐσπλαγγνίας του κατοίκων τῆς Θεσσαλονίκης, πα-

ρουσιάζεται εἰς τὸν Πασσᾶν, φύσει φαιδρός καὶ εὖ-
θυμος ὢν, καὶ τὸν ἐκπλήττει διὰ τῆς ἀξιοπρεποῦς
στάσεώς του, ἥτις συμπληροῖ τὴν ἐνέργειαν τῶν δώ-
ρων. Ὁ Πασσᾶς μ' ὅλα ταῦτα χάριν τῶν παρεστώ-
των Τούρκων, τῷ ἀπέτεινε ἀπληρητικὴν ἐρώτησιν
περὶ τῆς τόλμης του, ἀλλ' ἔμεινε μέχρι λόγων,
μετατραπέν των εἰς θαυμαστικὸν ἐπιφώνημα, « Εὖ-
γε Ἡλοίαρχε », ὅταν ὁ Σαρχώτης, ἀπολογού-
μενος, εἶπε, « πιστὸς ὑπὴκοος τοῦ
» σου λτάνου συνειθίζων ἀδεικνύω
» τὴν πρὸς αὐτὸν ὑποταγὴν καὶ ἀ-
» γάπην διὰ τοῦ χαριετισμοῦ τῆς
» σημαίας αὐτοῦ ». Ἀπολύσας εὐθὺς τοὺς
ἀγάδας ὁ Πασσᾶς, προσεκάλεσε τὸν Σαρχώτην νὰ
κλιίσῃ πλησίον του, ὅπερ μεγάλη τιμὴ πρὸς τοῖς
Ὀθωμανοῖς θεωρεῖται, καὶ διαβεβαιῶν τὴν πρὸς
αὐτὸν εὐνοίαν του « ζήτησάν μοι, τῷ εἶπεν, ἐ-
λευθέρως ὅ, τι θέλεις ».

Ἐβρίσκοντο τότε διαφόρων σημαίων πλοῖα εἰς
τὸν Λιμένα τῆς Θεσσαλονίκης, καὶ ὁ Σαρχώτης πα-
ρεκάλεσε τὸν Πασσᾶν νὰ προηγηθῇ τὸ πλοῖον του
κατὰ τὴν φόρτωσιν τοῦ σίτου, περὶ οὗ τὰ λοιπὰ
πλοῖα ἐπερίμεναν πρὸ πολλοῦ τὴν ἄδειαν. Ὁ Πα-
σᾶς ἠπόρησε διὰ τὸ μικρὸν τῆς αἰτήσεως· μετ' ὀλί-
γον ὁμως ὁ Σαρχώτης καταπλέει εἰς Λισσαβῶνα,
καθέδραν τοῦ Βασιλείου τῆς Πορτογαλλίας, πωλεῖ
τὸν σίτον ἐκεῖ εἰς μεγίστας τιμὰς καὶ ἐπανέρχε-
ται εἰς τὴν πατρίδα του πλήρης χρημάτων καὶ ἡ ἐ-
λαχίστη ναυτικὴ μερὶς ἀνέβη εἰς 400 δίστηλα. Ὁ
ἀξιὸς οὗτος ναυτικὸς σπανίας τύχης ἐμπορικῆς ἐπαι-
ξε δρᾶμα. Οὐδεμία ἀποτυχία, μεγαλοδωρία ἀσυνή-
θης, προτερήματα οὐχὶ κοινὰ, γενναιότης καὶ ἐμπι-

στοσύνη φιλίας ειλικρινοῦς ἐφιλονίκησαν τὰ πρωτεῖα ἐν Ὑδρᾷ οὐχὶ ματαίως. Ἀκόμῃ ἐν Ὑδρᾷ ἀκούεται δημῶδες ᾄσμα, ἀρχόμενον οὕτω· « ν ἄ εἶ χ α μ ο ῖ -
» ρ α ν, ν ἄ εἶ χ α γ ν ῶ σ ι ν, θ ἄ ἴ μ ο υ ν ε
» μ ἔ τ ὸ ν Σ α ρ χ ῶ σ η ν » καὶ ἀκόμῃ ἴσως διη-
γούνται καὶ τὸ ἐξῆς ἀνέκδοτον τοῦ αὐτοῦ ἀνδρός.

Ὁ Θεοδωράκης Βλάσης, εὐπατριδὶς Ἀργεῖος, ἀ-
νὴρ καλὸς κάγαθός, μεταβαίνων εἰς Κόρινθον, ὅπως
ἀσφαλίσῃ μεγάλην τινὰ ποσότητα πολυτίμων λί-
θων, ἀργυρῶν σκευῶν καὶ νομισμάτων, συνελήφθη
καθ' ὁδὸν πλησίον τοῦ Σοφικοῦ ὑπὸ ληστῶν ἀπα-
γχγόν των αὐτὸν εἰς τὴν Καϊμένην (*). Ἦτο στε-
νώτατος φίλος καὶ σύντεκνος τοῦ Σαρχώση, ὅστις
εἰς ἄκρον λυπηθεὶς διὰ τὸ δυστύχημα τοῦτο καὶ ἐ-
πιβιδάσας ἐν τινὶ τράττᾳ 40 ἐκ τῶν ἀνδρεσιτέρων
ναυτῶν του, ἀπεβιδάσθη εἰς Καϊμένην, καὶ διὰ νῆ-
μὴ χυθῇ αἷμα, ἀμέσως ἐπολιόκησε τοὺς Ληστές,
ἀποστείλας συγχρόνως κήρυκα, ζητῶν τὸν Βλάσην
μετὰ τῆς περιουσίας του, ἢ ἄλλως ἀπειλῶν θάνα-
τον βέβαιον εἰς τοὺς ληστές, οἵτινες φοβηθέντες, ἡ-
ναγκάσθησαν οὕτω ν' ἀφίσωσιν ἐλεύθερον τὸν Βλά-
σην, κρατήσαντες ὅμως τὴν περιουσίαν του, καὶ λα-
βόντες παρ' αὐτοῦ τὸν λόγον τῆς τιμῆς, ὅτι δὲν θέ-
λει τὸ μαρτυρῆσαι. Τοῦτο καὶ ἐγένετο. Ὁ Σαρχώσης
ἔλαβε μεθ' ἐκείνου εἰς Ὑδρᾶν τὸν φίλον του, πλή-
ρης χαρᾶς, ἀλλ' ἐν πλήρει ἀγνοίᾳ τῶν διατρεξάν-
των μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῶν ληστῶν.

Μετὰ τινα χρόνον ἡ Ἀστυνομία τῆς Ζακύνθου συ-
νεπλήρωσε τὸ ἔργον τῆς φιλίας κατ' ἀνακάλυψιν

(*) Ἡ Καϊμένη Νῆσος μικρὰ καὶ ἄγμος, κατεμένη μετὰ τὴν Ὑδρᾶν καὶ
Σπερτζῶν, κατοικουμένη παντοτε ἀπὸ δύο ἢ τρεῖς ἐρημίτας μοναχοὺς
ζώντας διὰ τῆς εὐσεβείας τῶν ἐκεῖθεν διαβαίνόντων πλερίων.

τοῦ ἐκεῖσε διαμένοντος ἀδελφοῦ του Χρήστου Βλάση ἀναγνωρίσαντος ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς των τὰ πρόγματα τοῦ ἀδελφοῦ του, πωλούμενα ὑπὸ λησταποδόχων. Ἐπὶ πολὺν καιρὸν ὠμίλουν τότε περὶ τῶν δύο τούτων σπανίων περιστατικῶν, θαυμάζοντες ἐναλλάξ τὴν πιστὴν φιλίαν τοῦ Σαρχώση καὶ τὴν ἀρετὴν τοῦ μὴ θελήσαντος νὰ εἴπῃ τὴν ἀλήθειαν Βλάση, ἵνα μὴ χυθῇ ἀνθρώπινον αἷμα.

Ὁ Σαρχώσης ἐξακολουθῶν τὴν ναυτιλίαν, τῷ 1804 ναυλῶνεται ἐν Σμύρνῃ ὑπὸ τινων ἐμπόρων διὰ Μαρτινίκαν, νῆσον τῆς Νοτείου Ἀμερικῆς καὶ ἀποικίαν τῶν Γάλλων, με φορτίον οἴνου καὶ οἶνοπνευμάτων, μέτοχος ὢν τοῦ $\frac{1}{3}$ αὐτοῦ, τὰ δὲ ἄλλα $\frac{2}{3}$ τῶν ἐμπόρων. Διαφυγὼν τὸν στενὸν ἀποκλεισμόν τῶν Ἀγγλων, ἐλλιμενίσθη τὸ δεύτερον ἤδη μετὰ τὸν Δ. Χριστόφιλον εἰς τὴν Ἀμερικὴν, χωρὶς πρωρέα καὶ οὗτος. Εἰς μάτην ἐκέρδησε τότε ὀγδοήκοντα χιλιάδας δίστηλα ἐκ τῶν ἐμπορευμάτων καὶ εἰκασίπεντε ἄλλας χιλιάδας ἐκ τοῦ ναύλου. Ὁ κίτρινος Πυρετὸς ἐνέσκηψεν εἰς τὴν Μαρτινίκαν, καὶ τὸ σκληρὸν ὄρεπαινον τοῦ θανάτου ἐθέρισε καὶ αὐτὸν καὶ 42 ναύτας τοῦ πληρώματός του. Ἡ τύχη πλέον ἐγκατέλειψε τὴν σημαίαν του, τὰ δὲ δύο τέκνα του, ὄντα τότε ἀνήλικα, ἔχασαν καὶ τὸ πλοῖον καὶ τὴν σημαντικὴν ταύτην περιουσίαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

Εἰκονικὴ πώλησις τῶν πλοίων εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ἔπειτα εἰς τὴν Ῥωσσίαν, ἀκμὴ τοῦ ἐμπορίου, ἢ εἰς Ὑδραν Μευσις τοῦ Ν. Μουρούζη.

Ἡ τελειοποίησις τῆς Ὑδραϊκῆς Ναυτιλίας καὶ ἡ

πειρατεία τῶν Ἀλγερίνων ἦσαν πράγματα ἀσυμπί-
 βαστα. Ἡ Ὄθωμανικὴ ἐξουσία οὔτε ὄρεξιν, οὔτε ἰ-
 σχύν εἶχε πρὸς καταστολὴν τῆς φανεράς ταύτης κα-
 ταστάσεως, ὥστε οἱ Ὑδραῖοι ἠναγκάσθησαν τῷ
 1808 ν' ἀσφαλισθῶσιν ὑπὸ Ἀγγλικὴν σημαίαν δι'
 εἰκονικῆς πωλῆς εως τῶν πλοίων των εἰς Μελιτταί-
 ος ἐμπόρους, ἔχοντας ἐπὶ τῶν πλοίων των καὶ ἓνα
 σημαιοπλοίαρχον Μελιτταῖον.

Ἡ προδοσία τούτων κατεμήνυσεν [εἰς τὴν ἐν Με-
 λίττῃ Ἀγγλικὴν ἀρχήν, τὴν ἀντιβαίνουσαν εἰς τοὺς
 Ἀγγλικούς νόμους πρᾶξιν, καὶ ἐξ πλοῖα ἀξίας ἑκα-
 τὸν τεσσαράκοντα χιλιάδων διστήλων, ἐδημεύθησαν
 ἐν τῷ λιμένι τῆς Μελιττῆς, τὰ ὅποια ἀργότερα ἐξη-
 γόρασεν ἡ Ὑδραϊκὴ Κοινότης διὰ δεκαοντῶ χιλιά-
 διστήλων, τὰ δὲ εἰς τοὺς λοιποὺς λιμένας τῆς Εὐ-
 ρώπης πλοῖα τῆς Ὑδρας, εἰδοποιηθέντα ἐγκαίρως,
 μετέβαλον παρευθὺς σημαίαν καὶ οὕτω διεσώθησαν.
 Ἄν δὲν ἐπρόκειτο πόλεμος συνεχῆς μεταξὺ Ῥω-
 σίας καὶ Τουρκίας, πιθανῶς ἤθελε προτιμηθῇ ἡ Ῥω-
 σικὴ σημαία, ἥτις αἰείποτε ὑπῆρχε τὸ φρόνητρον τῶν
 Τούρκων. Ἐπελθούσης δὲ τῆς εἰρήνης, ἐνῆργησαν οἱ
 Ὑδραῖοι πλοίαρχοι εἰκονικὰς πωλῆσεις εἰς Ῥώσους
 ἐμπόρους, καὶ οὕτως ἠσφαλίσθησαν καθ' ὁλοκληρίαν
 μέχρι τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως.

Ἐκ φύσεως πλέον τὸ Ὑδραϊκὸν ἐμπόριον, ἔκ-
 τοτε ἀνεπτύχθη ὑπερβολικὰ, ἔχον τὸ στήριγμα τῆς
 Ῥωσικῆς σημαίας, ἥτις πάντοτε ὑπῆρξε σεβαστὴ
 ἐν τῇ Τουρκίᾳ. Ἐμπορικὰ καταστήματα καθιδρύθη-
 σαν εἰς πλείστας πόλεις Ῥωσικὰς καὶ Εὐρωπαϊκὰς.
 Πλήθος παροίκων ἐν Ὑδρᾷ, Πρακτωρεῖα ἐμπορικὰ
 διαφόρων πόλεων, ἡ θαυμασία κυκλοφορία διαφόρων
 κεφαλαίων ἀρρῶν, κατέστησαν τὴν Ὑδρην ἓνα τῶν

πρώτων ἐμπορικῶν σταθμῶν τοῦ Αἰγαίου. Οἱ λιμέ-
νες αὐτῆς, πλήρεις παντός Ἑθνους πλοίων, ὁ συ-
νεχῆς σχεδὸν καὶ ἀκατάπαυστος ἀπόπλους καὶ κα-
τάπλους αὐτῶν τε καὶ τῶν Ὑδραϊκῶν διεποίκιλον
τὸν ξηρὸν αὐτὸν βράχον, ἐν ἀπιστεύτῳ δραστηριό-
τητι εὐρισκομένων ἀείποτε τῶν κατοίκων. Ἐπὶ δε-
καετίαν ὁλόκληρον ἡ ναυτιλία τῆς Ὑδρας, χάρις
εἰς τὴν κραταίαν τῆς Ῥωτίας σημαίαν, ἤχημασι ἀ-
ληθῆ ἀκμήν. Πλούτη ἄμετρα ἐπετωρεύθησαν. Τὰ
κλειθρα κατέστησαν πλέον περιττά, καὶ τὰ κιβώτια
ἀνεπαρκῆ. Ἄνευ ὑπερβολῆς ἡ Ὑδρα, δίκην ταμιευ-
τικῆς τραπέζης, ἐξεμεταλεύθη ὁλόκληρος, (ὡς ἡ-
δυνάτο τις ποιητῆς εἰπεῖν). Πανταχόθεν ἤκούετο ὁ
ἐναρμόνιος τοῦ χρυσοῦ καὶ τοῦ ἀργύρου ἤχος, ἀπὸ
τῆς ἀνωτάτης τάξεως μέχρι τῆς κατωτάτης, ἡ εὐθυ-
μία ἐβόλυνε τὰς εὐδαίμονας αὐτῶν ρίψας. Ἐπεσω-
ρεύθη λοιπὸν ὁ χρυσὸς καὶ ὁ ἄργυρος εἰς ὑπόγεια,
ὅθεν ἐπέπρωτο νὰ ἐξέλθῃ ὁλος διὰ τὴν 22 τοῦ μη-
νὸς Μαρτίου τοῦ 1821 ἔτους.

Αἱ παρομίαι ἠδύναντο νὰ λάβωσι χώραν ἐπὶ τῆς
εὐδαίμονος ταύτης νήσου, ἂν δὲν ἦτο βέβαιον, ὅτι
ὁ περιβόητος κατὰ τὰ πλούτη Λ. Κουντουριώτης,
ἐπὶ ἐν μόνον ἔτος ἐκέρδιζεν ἐκ τῶν 22 πλοίων του,
καὶ ἐκ τῆς κυκλοφορίας τῶν χρηματικῶν κεφαλαίων
του, πλέον τῶν διακοσίων χιλιάδων διστήλων. (*)

Προβλαχτικοὶ οἱ Πρόκριτοι τῆς Ὑδρας κατὰ

(*) ὁ τρόπος τῆς ἐμπορικῆς Ναυτιλίας τῶν Ὑδραίων ἔφερε δύο ἐπω-
φελῆ ἀποτελέσματα, πρῶτον ἐγένοντο πολυηρότεροι καὶ συντελεστικώ-
τεροι εἰς τὴν καλὴν ἔκβασιν πάσης ἐπιχειρήσεως, καὶ δεύτερον ἐπενή-
γει ὁλοκατέστης εἰς τὰ τῆς ἐσωτερικῆς κοινωνίας, συναινετικῆς τὰς διαφέ-
ρους τῶν κατοίκων τάξεις εἰς πολιτικὸν εἶον καθ' ὃν δὲν ἀντεμάχεται
ἡ παιδαρχία μὲ τὴν ἐλευθερίαν, καὶ τὸ δικαίωμα μὲ τὸ καθῆκον.

πάτης προσοχῆς τῆς Ὀθωμανικῆς ἐξουσίας, μ' ὅλην τὴν τεχνητὴν ἀπουσίαν τῶν μεγάλων πλοίων των, ὡσάκως ἐλλιμενίζετο ὁ Ὀθωμανικὸς στόλος ἐν Μετοχίῳ, δὲν ἠδυνήθησαν νὰ κρύψωσιν ἐπὶ πολὺ τὴν πραγματικῶς ἐπίροβον πρόοδόν των. Λέγουσι μετὰ βεβαιότητος, ὅτι ὁ κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει πρέσβυς τῆς Γαλλίας Σεβαστιάνης διέθεσε τὸ πνεῦμα τοῦ Σουλτάνου δυσμενῶς πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Ναυτιλίαν, καταγγέλων αὐτὴν, ὡς μέλλουσαν ἀφορμὴν πολιτικῶν δεινῶν. Ἀλλ' ὁ Σουλτάνος δὲν ἐπέισθη κατ' ἀρχάς, εἴτε διότι ἦτο πολὺ ὑπερήφανος διὰ νὰ περιφρονῇ, καθὼς καὶ περιεφρόνει, πᾶν μὴ Ὀθωμανικόν, εἴτε διότι τὰ Ὑδραϊκὰ πλοῖα εὗρισκοντο εἰς τὴν προστασίαν τοῦ γείτονος φοβήτρου τῆς Υ. Πύλης. Κατόπιν ὅμως, θεωρῶν τὴν μὲ γιγαντιαία βήματα πρόοδόν των, ἀνανήψας ἐκ τοῦ λιθάργου του, ἐπεχείρισε ὡς τῷ 1816 διὰ πλαγίας ὁδοῦ νὰ πραγματοποιήσῃ τὸ καταστρεπτικὸν σχέδιόν του, διάκρηύττων ἴσα προνόμια καὶ πλήρη ἀσυδοσίαν εἰς τοὺς ὑψώσοντας ἀντὶ τῆς Ῥωσικῆς τὴν Ὀθωμανικὴν σημαίαν. Τὸ τέχνασμα τοῦτο, ἀποβλέπον κυρίως τὰς τρεῖς ναυτικὰς νήσους, καὶ ἀποτυχὸν ἐντελῶς, ἠκολούθησεν ἕτερον.

Κατὰ πᾶν ἔαρ ὁ Καπετὰν Πασσᾶς περιώδευε τὰς νήσους. Κατὰ ἔαρ ὅμως ἐκεῖνο τοῦ 1820 ἐπέμφθη ἀντ' αὐτοῦ ὁ τότε Διερμηνεὺς τοῦ Στόλου Νικόλαος Μουρούζης. Ἡ Υ. Πύλη ματαίως ἔθεσεν ἐν τῷ στόματι τοῦ ὀργάνου τῆς, φιλογένειαν καὶ λοιπὰ παραπειστικὰ μέσα. Οὔτε αἱ ἐπαναληφθεῖσαι ὑποσχέσεις τῆς περὶ ἀσυδοσίας καὶ πλειόνων ἄλλων προνομίων, οὔτε αἱ ἐγγυήσεις τῆς ἐξουσίας κατὰ τῆς Ἀλγερικῆς πειρατείας ἐπέτυχον. Οἱ Πρόκριτοι, προ-

φατιζόμενοι, ἀντέταξαν τὴν ἀναρμοδιότητά των ἐπὶ τῆς περιστάσεως ταύτης, ἀπορώτης ἐντελῶς τοὺς Ῥώσους ἰδιοκτῆτας, θεβαιώσαντες ἄλλως τὴν προθυμίαν των κ.τ.λ.

Ὁ Μουρούζης ἐκ τῆς ἀπαντήσεώς των, ἐνόησεν ἀκριβῶς τὰ τρέχοντα. Κατέφυγεν εἰς τὴν κολακείαν, ἐδοκίμασε δὲ καὶ τὴν ἀξίαν τοῦ Ἀξιώματος. « δι-
ναίρει καὶ βασίλευε • ἀλλὰ τὰ σχέδιά του, (οὐχὶ θε-
βαίως Ἑλληνικά), ἐισαύγησαν ἀλληλοδιαδόχως ἀπέναντι τοῦ πατριωτισμοῦ τῶν προκρίτων. Ἐπὶ τέλους κατέφυγεν εἰς τὰς ἀπειλὰς μὲ τρόπον ἀγέ-
ρωχον, ἀλλὰ καὶ ἡ ὑπεροψία του καὶ οἱ δεσποτικοὶ τρόποι του μόνον τοὺς ἄλλους Αἰγαίοπελαγίτας ἐξέ-
πληττον. Ἦθελε συμπόσια καὶ χορούς· τῷ ἔκλειπεν τὰς θύρας. Ἦθελε νὰ ἔχῃ κοινωνίαν, ἀλλ' οὐδεὶς τὸν ἐπεσκέφθη ἔκτοτε. Ἦναγκάσθη λοιπὸν ν' ἀπο-
πλεύσῃ, καὶ ἐπ' ἀρκετὴν ὥραν λοξοδρομῶν τὸ πλοῖ-
ον κατὰ τὴν διαταγὴν του ἐνώπιον τοῦ λιμένος ὡς ἐλπίζων τὴν μεταμέλειαν τῶν Προκρίτων, κατὰ τοὺς λόγους τοῦ συνοδεύοντος αὐτὸν Λεωνάρδου Βαλέτα, Προκρίτου Μυκωνίου. Ἡ περιφρόνησις τὸν συνώδευε μέχρι τῆς Κωνσταντινουπόλεως, στο-
ρημένον καὶ αὐτοῦ τοῦ συνήθους φιλοδωρήματος πρὸς τοὺς Διερχομένους. Ἡ κακὴ του γλῶσσα ἐκεῖ κατήγγειλεν εἰς τὸν Καπετὰν Πασᾶν, ἀπειθείαν καὶ ἀπροσπαισίαν τῶν ἐν Ὑδρᾷ Προκρίτων. Ἡ σημαία τῆς Ῥωσίας καὶ ἡ χρησιμότης τῶν Ὑδραίων εἰς τὸν στόλον, ὡς ἐβεβαίωτεν ὁ Καπετὰν Πασᾶς, οὐ-
δατέρωσε τοὺς ἀξιόους ἀγωνίας τοῦ Μουρούζη, ἀν-
ταμειφθέντας κατὰ τὴν ἐκκρηξὴν τῆς Ἑλληνικῆς ἑ-
παναστάσεως διὰ τῆς ἀποτομῆς τῆς κεφαλῆς του.

Τοιαύτη ἀμοιβή ἐγένετο πάντοτε εἰς τοὺς πιστῶς
ὕπηρετοῦντας τὴν Πύλιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Τὰ πληρώματα τῶν πλοίων, ἡ τάξις αὐτῶν, αἱ ἐπι-
τῶν πλοίων ἀσχολλίαι.

Ἡ ἀπλότης τῶν ἡλίων, ἀδιάρητος ἐκ τῆς ἐπι-
μιξίας, ἐκ φύσεως ἐπενήργησεν οὐσιωδῶς ἐπὶ πα-
σῶν τῶν συναλλαγῶν καὶ ἀπλῇ ὑπόσχεσις, ἥ τε-
μάχιοι χάρτου συνεπλήρουν τὴν σημερινὴν ἀξίαν
τῶν ἀγνώστων τότε λογιστικῶν βιβλίων ἐπὶ μεγί-
στων, μέχρις ἑκατὸν χιλιάδων ἐνίοτε διστήλων,
χρηματικῶν ποσοτήτων.

Τέσσαρες, ἡ πέντε ἡμέρας πρὸ τοῦ ἀπόπλου τῶν
πλοίων, ὁ ναύκληρος κατὰ διαταγὴν τοῦ πλοιάρχου
ἐναυτολόγει τὸ ἀνάλογον πλήρωμα μέχρι τῶν ἑκα-
τὸν ἀνδρῶν πολλάκις ἀναβαῖνον, καὶ ἐκ τοῦ Πόρου,
Κρανιδίου καὶ ἄλλων νήσων δι' ἑλλειψιν Ὑδραίων
συνεγῶς λαμβανομένων.

Τὸ πλήρωμα ἀπετέλουν α) τέσσαρες, ἡ εἰς ἐκ τῆς
ἡλικίας ἔμπειροι, ἐκτελοῦντες χρῆμα πρῶτός, πη-
δαλιούχου, καὶ ἐν γένει ὁδηγῶν τῶν πλοίων· β) ἄν-
δρες μεσαίας ἡλικίας ἐπὶ τῆς ἐπὶ τοῦ καταστρώμα-
διευθετήσεως τῶν πανίων, καὶ γ) νέοι δεκαεῖς ἕως
εἴκοσι ἐτῶν ἐπὶ τῆς ἀπὸ τῶν ἰστίων ὑψώσεως, ἡ
καταβιβάσεως τῶν πανίων, καὶ δ) παῖδες, (μοῦτσοι
λεγόμενοι), δόκιμοι ὄντες, καὶ εἰς τὴν καθαριότητα
τοῦ πλοίου ἀσχολούμενοι. Ἐκ τῶν τελευταίων τού-
των ἐλαμβάνοντο οἱ ναῦται, διότι πᾶν εἶδος ναυτι-

κοῦ γυμνασίου, πατρικὴ διδασκαλία τῶν ἀπορουσῶν
πᾶσαν συνάντησιν (ἀκρωτηρίου, νήσου, κ.τ.λ.) διὰ
βραβυσμάτων ἐνίοτε δοκιμαζομένη, πάλαι ἐπὶ τοῦ
πλοίου διαταττόμενοι πρὸς διασκέδασιν τῶν πλοιάρχων,
ἐνέπιον τὸ αἰσθητικὴ τῆς ἀμίλλης, καὶ οὕτω
παρασκεύαζον ἐξ ἅπαντος ἀρίστους ναυτικούς.

Τρεῖς μόνον εἶχε τὸ πλοῖον ἀξιωματικούς, τὸν
ναύκληρον, τὸν γραμματέα καὶ τὸν τροφοδότην. Ὁ
ναύκληρος ἦταν ἐπὶ τῶν ἐπιπλῶν τοῦ πλοίου, ἐπὶ
τῆς εὐταξίας τοῦ πληρώματος, ἐπὶ τῆς ἀκριβοῦς
ἐκτελέσεως τῶν ἐργασιῶν, καὶ ἐπὶ τῶν ἐπισκευάζον-
των τὰ διεφθαρμένα σκεύη ναυτῶν. Ἐπειδὴ ἦτον ἡ
ψυχὴ τοῦ πλοίου, δὲν τῷ ἐπετρέπετο ἢ ἀπ' αὐτοῦ ἐξο-
δος καὶ ἀναπλήρου ἐντελῶς τὸν ἀπόντα πλοίαρχον.
Ἀγρυπνος παρατηρήτης, πιστὸς καὶ τίμιος ὅσον ἐν-
δέχεται, συχνάκις προσβιβάσσετο πλοίαρχος διὰ τῆς
ἱκανότητός του, ὡς ὁ Γ. Σαχτούρης, Κ. Σκούρτης,
Λάζαρος Πινότης, Α. Παναγιώτης, διαπρέψαντες
ἐντίμως κατὰ τὸ ἐμπόριον καὶ ἡρώϊκῶς κατὰ τὴν
Ἐπανάστασιν. Ὁ Γραμματεὺς ἐξεπλήρου χρέη
φροντιστοῦ, ἐκράτει ἡμερολόγιον τοῦ πλοῦ, σημειῶν
τὸν δρόμον ἐπὶ τῶν χαρτῶν, τὰ κατὰ τὸν πλοῦν
ἔσοδα καὶ ἔξοδα, καὶ ἐν γένει τὰ ἀφορῶντα τὸ φορ-
τίον κατὰ δὲ τὴν ἐπιστροφήν τοῦ ταξειδίου ἐπαρου-
σίαζε γενικὸν λογαριασμὸν εἰς τοὺς ἰδιοκτήτας. Ἐπὶ
τέλους ὁ τροφοδότης ἐρύλαττε τὰ σκεύη καὶ τὰ
ἐδωδία, ὑπεύθυνος διὰ τὰ εἰς αὐτὸν ἐμπιστευθέντα
πράγματα, ἐρύλαττε τὴν τροφοδοσίαν (Δεσπέτιζαν),
ἐν ᾗ μόνον ὁ Ναύκληρος καὶ ὁ Μάγειρος ἠδύναντο
να εἰσέρχωνται.

Μετὰ τὸν καταρτισμὸν τοῦ πληρώματος, οἱ ναῦ-
ται ἐπαβίβαζον τὰ ἐπιπλάτων, καὶ ἐρώπλιζον τὸ

πλοῖον ὀλίγον πρὸ τῆς περὶ ἀπόπλου δικταγῆς τοῦ ιδιοκτῆτου. Ὁ πλοίαρχος μετὰ τῶν ναυτῶν μεταβαίνων εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ιδιοκτῆτου, παρελάμβανε τὰ κεφάλαια τοῦ φορτίου ἐντὸς σάκκων, περιεχόντων ἕκαστον χίλια συνήθως δίστηλα. Τοσαύτη δὲ πίστις ὑπῆρχεν, ὥστε οὔτε καὶ ἐμετρῶντο ποτὲ ὑπὸ τοῦ ιδιοκτῆτου, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον παραδίδοντας τοῦ πλοιάρχου εἰς αὐτὸν τὰ χρήματα μετὰ τὸ τέλος τοῦ ταξειδίου.

Ὁ Χατζῆ Δημητράκης Ζίκας, ἐπιστρέφων ποτὲ ἐκ ταξειδίου, διεύθυνε μὲ τοὺς ναύτας του ὀγδοήκοντα πέντε χιλιάδας δίστηλα εἰς τὸν συμμέτοχον τοῦ πλοίου του Λ. Κουντουριώτην. Ὁ κατὰ παραδρομὴν καὶ ἀπροσεξίαν τῶν ναυτῶν ἐλλείπων σάκκος ἀπεδόθη εἰς λάθος περὶ τὴν καταμέτρησιν. Τὴν ἐπιούσαν ὁμῶς ὁ διατηρῶν τὸ πλοῖον ναύτης, ἐκβάλλων τὰ ὕδατα ἐκ τῆς λέμβου, ἀνεκάλυψεν αὐτὸν καὶ τὸν ἀπέδωκεν ἀμέσως εἰς τὸν πλοίαρχον.

Οἱ ναῦται ἠγγείροντο πρὸς τῆς ἡοῦς, καὶ μετὰ τὴν προσευχὴν ἐκαθάριζον καλῶς τὸ πλοῖον ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν, λαμβάνοντες μετὰ ταῦτα ἐν ποτήριον ῥακίου, τὸ ὅποιον ἠκολούθει μετ' ὀλίγον τὸ πρόγευμα. Τὸ πλήρωμα διηρεῖτο εἰς τμήματα, ἐξ' ὧν ἕκαστον περιλαμβάνον ὀκτὼ μέχρι δέκα ναυτῶν, εἶχεν ἰδιαιτέραν τράπεζαν, ἐν ᾗ ὁ Μάγειρος ἐξετέλει χρὴν διανομῆς τῶν φαγητῶν, τὰ ὅποια ἕνεκα τῆς ὀλιγαρκείας τῶν Ὑδραίων συνίσταντο ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τεταριγευμένα κρέατα, καὶ ἰχθύας. Τρεῖς καὶ ἑκάστην ἐτίθεντο αἱ τράπεζαι, καὶ εἰς μὲν τὸ πρόγευμα ἐδίδετο τυρὸς καὶ σαρδέλλαι καὶ ἐν ποτήριον οἴνου εἰς ἕκαστον, εἰς δὲ τὸ γεῦμα ἰχθύες, κρέας ταριγευτὸν, καὶ τρία ποτήρια οἴνου. Τὸ δὲ δεῖ-

πνον ὁμοίαζε τὸ πρόγευμα. Ἡ τράπεζα ὅμως τοῦ πλοιάρχου συνεκροτεῖτο ἀπὸ τοὺς ὀρνιθῶνας καὶ τὰ ἐν τῷ πλοίῳ λαμβανόμενα ζῶα. Εἰς αὐτὴν μόνος ὁ Γραμματεὺς ἐλήμβανε μέρος, ὁ δὲ Ναύκληρος ἐγεύετο κατ' ἰδίαν ἐν τῇ τροσποθήκῃ. Τελευταῖοι ἔτρωγον οἱ μοῦσσοι, οἵτινες ἐπεστάτουں καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῶν τραπεζῶν, ὑπηρετοῦντες.

Μετὰ τὸ πρόγευμα, ἐν ἐλλείψει κατεπειγούσης ἄλλης ἐργασίας τοῦ πλοίου, ἐφρόντιζον περὶ τῆς ἰδίας αὐτῶν καθαριότητος, οἱ ναῦται ἔρραπτον τὰ πανία τοῦ πλοίου, ἐπλεκον σχοινία (σφιλάτζα), ἔξεον στυπίον, καὶ τινες ἐξ αὐτῶν ἐπεδίδοντο εἰς αὐτοσχέδιον γλυπτικὴν καὶ κατασκευὴν πρὸ πάντων μικρῶν πλοιαρίων, (ὁμοίων μὲ τὸ πλοῖόν των) καὶ ἀπιστεύτου ἐπιδεξιότητος ἔργον. Ὅτε ὁ περίφημος διὰ τὴν μεγαλοπρέπειαν καὶ διὰ τὴν φιλογένειαν Διερμηνεὺς τοῦ Ὀθωμανικοῦ Στόλου Παναγιώτης Μουρούζης, ἀπερεσκόμενος νὰ συνταξιδεύῃ μὲ Τούρκους, ἐναύλωσε τὸ πλοῖον τοῦ Λ. Λαλεχοῦ, κρατῶν δὲ πρὸς συνοδείαν τοῦ μόνου τὴν Βασιλ. Κορβέτταν, δι' ἧς τὸν ἐτίμησεν ὁ Καπετὰν Πασσᾶς, διὰ τὴν εἰς τὰς νήσους κατὰ τὸ ἔθος περιοδεῖαν, καὶ προσωρμισθεὶς εἰς τὴν Χίον ἐξῆλθε πρὸς διασκέδασιν εἰς τὴν ἐξοχὴν τῆς νήσου, ὁ Λαλεχός, ἀνὴρ φιλότιμος καὶ πάνυ περιποιητικὸς, θέλων νὰ προσφέρῃ αἰφνιδίαν τινὰ ψυχαγωγίαν εἰς τὸν Μουρούζην, διέταξε τὴν κατασκευὴν τοιοῦτου πλοιαρίου μὲ ἀκέραιον ἐφοπλισμὸν, ὡς τῶν μεγάλων. Τέσσερες ναῦται, μετακομίσαντες αὐτὸ εἰς τὸν δῶω ὥρας ἀπέχοντα πῦργον τοῦ Μουρούζη, τὸ ἔρριψαν εἰς τὴν ἀπέναντι δεξαμενὴν (Χαβούζαν), καὶ ὁ εἰς ἐξ αὐτῶν καθήμενος ἐπὶ τῆς πρύμνης, διεσθύνεν αὐτὸ κατὰ διαφόρους ἐπι-

τηδείους ἐλλειγμούς· με ἀνοικτὰ τὰ πανία καὶ ὑψωμένην τὴν σημαίαν. Ὁ Μουρούζης ἐγερθεὶς κατ' ἐγερθεὶς κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν ἐκ τῆς κλίνης του καὶ καθίσας, ὡς ἐσυνείθιζε, πλησίον τοῦ παραθύρου, ἔμεινεν ἑκθαμβος, βλέπων αἰφνης τὰς κινήσεις τοῦ πλοιαρίου, καὶ τοὺς πρὸς χαιρετισμὸν του ἀκούων κανονοβολισμούς. Μετ' ὀλίγον ἠγνόησεν, ὅτι ἡ ἐπινόησις αὐτῇ ἦτο τοῦ Λαλεχοῦ, καὶ ἐκ περιεργείας ἀσθέστου κατέβη εἰς τὸν κῆπον, ὅπως τὸ παρατηρήσῃ πλησιέστερον. Τότε ἐδιπλασιάσθησαν οἱ κανονοβολισμοί, καὶ ὁ Μουρούζης ἔμεινε τόσον εὐχαριστημένος, ὥστε, ἐπιστρέψας, εἰς μὲν τὸν Λαλεχὸν προσέφερεν ἐνδυμασίαν πολυτελῆ καὶ σαρίκιον ἐξ Ἰνδικοῦ Σαλίου, εἰς ἕκαστον δὲ τῶν ναυτῶν εἰκοσι Φλωρία. Τὸ πλοιαρίον τοῦτο, κατὰ τὴν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐπάνοδόν του μετεκομίσθη εἰς τὴν δεξαμενὴν τοῦ κήπου τοῦ Μουρούζη.

Αἱ ψυχαγωγικαὶ διασκεδάσεις ἀπετέλουν οὐσιώδη ἀσχολίαν κατὰ τὰς γαλήνας καὶ τοὺς οὐρούς ἀνέμους τῶν ἑορτῶν. Ἀνεγινώσκοντο τὰ κατορθώματα τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου καὶ ἄλλων Ἑλλήνων ἡρώων, τὰ ὁποῖα, ἡκροάζοντο οἱ ἄλλοι, θαυμάζοντες. Ἐλύριζον προσέτι, ἐτραγῶδουν καὶ ἐχόρευον. Πειθαρχία αὐστηρὰ καθίστανε τὴν ὑπηρεσίαν εὐκόλον καὶ ταχυτάτην. Σέβας ἀπεριόριστον πρὸς τὸν πλοίαρχον καθίστα ὑποπτέρους τοὺς ναῦτας, ἀναβαίνοντας καὶ καταβαίνοντας τὰ ἱστία, ὡς ἐν ῥοπῇ ὀφθαλμοῦ, πρὶν ἢ τελειώσῃ τὸ πρόσταγμα του. Ἡ ὁρμὴ τῶν κυμάτων, καὶ ἡ μανία τοῦ ἀνέμου ἦσαν πράγματα ἀδιάφορα δι' αὐτοὺς, ἀμιλλωμένους διὰ τὰς προτιμήσεις, ὡς ὁ πλοίαρχος ἐδείκνυε πρὸς τοὺς προθυμότερους. Οἱ ναῦται κινούμενοι ἐκ τοῦ

αἰσθήματος τῆς πειθαρχίας, ἐκτὸς τῆς ὑπηρεσίας ὄντες, ἵσταντο μεταξύ τῆς πρώρας καὶ τοῦ ὀπισθοῦ ἱπποῦ, καὶ εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ πλοιάρχου μόνος ὁ Γραμματεὺς, ὁ Ναύκληρος καὶ ὁ θαλαμηπόλος εἰσῆρχοντο ἐν παντὶ καιρῷ.

Μετὰ τὴν ἄφιξιν τοῦ Γ. Βούλγαρη, ὡς Διοικητοῦ τῆς Ὑδρας, ἡ Ναυτικὴ τέχνη ἔλαβε πλειοτέραν ὠθησιν. Αἱ νύκτες διηροῦντο εἰς τέσσαρας φυλακὰς καθ' ἃς ἔμεινε τὸ πλήρωμα ἄγρυπνον ἀλληλοδιαδόχως. Διάρροιοι ἰδιαίτεροι συνήθιαι ὡς πρὸς τὸν διάπλουν ἀπέκτησαν βαθμηδὸν μορφὴν κανονισμῶν, καὶ πράξεις ἀτοποικαὶ σκανδαλώδεις ἔγεναν διὰ παντὸς ἄφαντοι διὰ τῆς πειθαρχίας. Δὲν ἦτο κοινοφανές, πρὶν τῆς ἐλεύσεως τοῦ Βούλγαρη, ἡ συσσωμάτωσις τῶν νυκτῶν κατὰ τοῦ πλοιάρχου. Ὑπάρχουσι πολλὰ παραδείγματα πλοιάρχων, τυλιχθέντων ἐξ αἰφνης μὲ τάπητα, ὅπως μὴ βλέπῃ, καὶ μαστιγωθέντων ἀνιλεῶς διὰ μαστίγων κεκρυμμένων. Κατ' ὀλίγον οἱ πλοῖαρχοι ἀπέκτησαν πλήρη ἐξουσίαν, καὶ μοιλονότι παλαιότερον συνεκαλοῦν συμβούλια, ἐν αἷς ἀπεράττειν ἡ πλειονοψηφία περὶ τῶν τιμῶν τοῦ φορτίου, ἢ ἐξόδος ἀπὸ τοῦ πλοίου τῶν ἀγμάτων καὶ μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν, ἦτον ἔργον ἰδιαιτέρας ἀποφάσεως τοῦ πλοιάρχου, καθὼς καὶ ἄλλαι περιστάσεις ἀστυνομικαὶ ὑποχώρουν εἰς τὴν θέλησιν αὐτοῦ, ὅστις διὰ τῆς διαγωγῆς του καὶ τῆς συμπετοχῆς τῶν κόπων τῶν νυκτῶν, ἀπελάμβανε καὶ ἑτέρῳ δικαίωματι τὸ σέβας τῶν ὑποκειμένων αὐτῷ. Ὁ Μικούλης καὶ ἐν καιρῷ χειμῶνος ἐκοιμήτο παρὰ τὸ πηδάλιον, καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἐπίσημοι τῶν πλοιάρχων ἐμιμήθησαν ὁμοίωμορον διαγωγὴν.

Οἱ σημερινοὶ πλοῖαρχοι ἀπέκτησαν μέγα μέρος